

“És molt difícil de defugir les temptacions de la corrupció”

Joan Prats (Benicolet, Vall d'Albaida, 1942) presideix l'Associació Internacional per la Governança i la Ciutadania. Analitza el 'cas Gürtel' en el context internacional i el vincula amb un canvi de valors i una “governança no democràtica”.

“La democràcia a Espanya és molt partidocràtica i molt corporativista”

JORDI PLAY

El veterà socialista Joan Prats va dirigir l'Institut Internacional de Governabilitat de Catalunya i ara presideix una associació d'experts en governança.

—El cas Gürtel i el Palma Arena són símptomes d'una onada de mal govern?

—Són símptomes d'un canvi de valors profunds en la societat. Des de final dels anys 80, s'ha anat generalitzant

la concepció que “aquell que no té res és un desgraciat”: el valor dels diners, com a prioritat indiscutible per a valorar les persones. Aquesta idea s'ha estès des de final dels 80, el moment en què a Espanya s'expandeix el capitalisme, l'hegemonia cultural del neoliberalisme i la sensació entre els polítics que, si hom surt de la política tal com hi ha entrat, la gent el considerarà un desgraciat. És molt difícil de defugir les temptacions de la corrupció.

—A l'estat espanyol, especialment?

—La democràcia a Espanya és molt partidocràtica i molt corporativista. L'eix del poder no és al Parlament, sinó a l'executiu —el poder executiu treballa amb estructures i procediments que no estan democratitzats. De vegades es diu que la transició no ha arribat al poder judicial, però és que tampoc no ha arribat a l'administració. Ni a la gestió del govern. Com que la societat s'ha fet molt dinàmica, l'administració necessita molta flexibilitat en els gestors, però si la discrecionalitat no queda equilibrada amb la transparència, el resultat és més oportunitats per a la corrupció. Tenim una administració pública molt poc transparent, on els mecanismes de control —que sí que existeixen— no funcionen...

—Voleu dir les sindicatures de comptes?

—La intervenció general de l'estat, les intervencions dels municipis, sindicatures de comptes i coses semblants.

—Això no és signe de bona governança.

—Hi ha dues versions de la governança. Una és el govern relacional que implica que el sector públic i el privat es posen d'acord i fan coses. Això és important: si els governs no treballen amb les empreses, hi ha coses que no es poden fer perquè la tecnologia, el *know how* i els capitals són a les empreses. Ara bé: aquesta relació és perillosíssima si no es fa amb transparència perquè el ciutadà i els mitjans se n'assabentem i puguen dir-hi la seva. El risc que la política acabe essent capturada per l'empresa —o l'empresa acabe essent capturada per la política— és molt alt. I ha passat açò.

—La relació dels polítics de les administracions i les empreses —que, tant al País Valencià com a les Balears, sembla que ha estat massa estreta— seria un mal exemple de governança?

—La governança pot ser democràtica o no democràtica. La no democràtica és perquè el govern relacional es fa sense

transparència, sense participació de la ciutadania organitzada –això que en diem *societat civil*– i sense retre comptes de debò. Tenim governança però no tenim governança democràtica. Això implica un seguit de reformes que, des de la transició, no s’han fet i que serà difícil que es facen, perquè hom no té consciència de la seua necessitat.

—Quines són les reformes més urgents?

—La gent es pensa que les coses canviaran molt si es canvia la llei electoral. És un dels canvis que s’han de fer, però no és el canvi més important. El centre del poder no és al Parlament. El centre del poder és als partits i a les grans empreses. Si som demòcrates ens haurem de creure que la democràcia és el poder del poble pel poble i per al poble. Avui dia trobe molt pocs polítics que realment pensen que, quan governen, representen els interessos del poble. I la gent, que no és ximple –i avui menys que mai–, ho ensuma. A l’últim baròmetre del Centre d’Estudis d’Opinió, una amplíssima majoria de ciutadans de Catalunya diuen que no creu que els polítics governen pensant en els interessos de tothom.

—En tot això, hi té a veure l’esquema intern dels partits polítics?

—Hi té molt a veure. Els partits polítics són organitzacions que han donat molta estabilitat política al país –els qui som grans recordem què era la sopa de lletres i el risc d’indisciplina dins els partits, cosa que tampoc no agradava–, però ara passa que els partits són massa jeràrquics en l’organització interna. Són absolutament previsibles i és molt difícil que, una volta s’ha creat una cúpula dins els partits, aquesta cúpula siga receptiva a res més que no siguen els analistes i els comunicadors. Avui dia els partits tenen un nivell d’afiliació comparativament baix; cada vegada menys afiliats participen en la vida interna dels partits i no són capaços d’obrir-se a la societat. Si Convergència vol tenir més contacte amb la gent, ha de fer la *casa gran* del catalanisme; si ho vol fer el PSC ha de fer *causa comuna*, però l’estructura del partit com a tal no pot retrobar-se amb la gent. Això fa que els partits siguen molt corporativitzats i molt patrimonialitzats. Avui són l’autèntica font del poder i quan votem, votem una llista col·locada pels partits. I qualsevol que vulga fer política

sap que on guanyarà un lloc a la llista no serà fent acció científica o social sinó fent acció en el partit.

—Què provoca això?

—Que és la vida interna del partit, en connexió amb aquesta jerarquia més aviat tancada, que va apoderant-se del procés intern de decisions. Aquí és on hi ha la reforma política més important de totes. Com obrim els partits sense perdre estabilitat política?

—La professionalització dels polítics també hi té a veure?

—Molt. Les lleis espanyoles no posen limitació de mandat. En conseqüència, aquí passa com a Itàlia, on un polític ja va dir: “De la política no te’n vas, te’n fan fora.”

—Per què?

—Tots els polítics tendeixen a perpetuar-se. Alguns tenen professió, però són una minoria. Els bons professionals que passen per la política no s’hi estan gaire. O perquè no volen perdre la seva professió o pel que siga. I qui s’hi queda? Jo diria que el sistema fa que la mala moneda expulsi la bona. Això hauria de racionalitzar-se, regular-se.

—I com es regula?

—Què és més important per a la vida catalana o espanyola: la llei de societats anònimes o la de partits polítics? Jo diria que la de partits polítics, però, en canvi, la llei de societats anònimes estableix uns requisits molt seriosos sobre com s’ha d’organitzar una SA, com es garanteixen els drets de les minories, com es prenen decisions, com s’han de registrar les actes... Tot això no existeix en els partits polítics. Els partits són associacions autoregulades i la democràcia interna, si de cas, seria com el centralisme democràtic del leninisme.

—Al País Valencià, la crisi econòmica pot salvar la dreta d’haver de pagar pel seu mal govern?

—D’alguna manera això ha passat a Itàlia. Per què, a Itàlia, el govern de dreta no surt castigat? Per què hi continua guanyant Berlusconi? Perquè els que hi ha enfront són incapaços de presentar un horitzó que siga una esperança mobilitzadora de la gent. El centre-esquerra italià va fer una gestió tan miserable, cadascú al seu petit partit i negociant cada vot, que al final la gent opta per un que és un cínic –i un bloc d’estat que no creu en els impostos ni en l’administració ni

en res–, però que es comunica amb ells. I els altres parlen de democràcia, justícia i equitat, però en el fons són uns incompetents, incapaços de construir discursos, o uns lladregots que es barallen entre ells.

—La corrupció no passa factura?

—La corrupció és un factor important, però no és determinant, perquè tu tampoc no donaries la responsabilitat de gerent de la teua empresa a un sant. Potser al sant li deixaries administrar la caixa, però el gerent ha de ser una persona llesta, amb caràcter, picardia i capacitat de suportar l’estrès i imposar disciplina. Com és possible que els valencians no facen fora Rita Barberà de l’alcaldia i el senyor Camps? Però qui hi tenen, al davant? Ni s’han renovat, són els mateixos de sempre, no han deixat que hi entre l’aire, no han construït cap narrativa sobre què és el País Valencià, quin horitzó poden oferir a la gent, no han cridat la gent perquè entre al partit i el renove... Al final, tots ocupen càrrecs a l’oposició i la gent descobreix que els de l’oposició cobren tant com els del govern. Això és la menjadora de sempre. I és més còmode: menys responsabilitat. Per continuar essent oposició, què han de fer? Controlar el partit. I a això es dediquen. La gent ho veu. Ho ensuma. I no els vota.

—La crisi afavoreix un cicle polític de dreta?

—No ho sabem encara. En principi, beneficiarà les opcions conservadores, perquè la gent vol que es tanque la crisi, que s’acabe el parèntesi i que tornem a la situació d’abans: hipoteca fàcil, poder comprar el pis, canviar el cotxe amb facilitat i no haver de preocupar-se de la cosa política. Però depèn molt de la confiança en els lideratges.

—Expliqueu-vos.

—Mireu Anglaterra: el problema és que a la gent no li agrada ni Gordon Brown ni Cameron. Mira ací: a la gent no li agrada ni Rajoy ni Zapatero. De què dependrà que vagen per l’un o per l’altre? Del judici final de qui es malfien menys, no de qui es refien més. La conseqüència de la crisi possiblement serà un augment del vot en blanc i de l’abstenció, que expressarà la desafecció. La gent voldria tornar a allò que tenia abans, però intueix que no és possible.

Alex Milian